GRIGORE CONSTANTINESCU

SINAGOGA
-PITESTI-

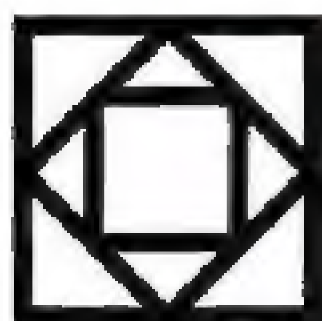

Redactor / tehnoredactor – GRIGORE CONSTANTINESCU
Lector – EUGENIA CONSTANTINESCU
Imagini – INTERNET
DTP – DAN COTAR
MMXVI

GRIGORE CONSTANTINESCU

SINAGOGA PITESTI

Consideraţii preliminare

Sinagoga – clădire destinată oficierii cultului mozaic – a apărut după dărâmarea templului de către babilonieni, încă din perioada regelui Nabucodonosor II [586 a. H.]. În celebra sa operă «De vita Moisis», Philon din Alexandria, supranumit „Platon al evreilor", principalul reprezentant al şcolii iudeo-alexandrine din prima jumătate a secolului I p. H., considera sinagogile „case de învăţătură şi filozofie naţională". Sinagoga a fost iniţial „şcoala unde se învăţa legea şi se citeau scrierile profeţilor". Mântuitorul Iisus Hristos şi Sfinţii Apostoli au învăţat nu numai în templul din Ierusalim, ci şi în sinagogile din Galileea şi Iudeea.

Referindu-se la ritualul specific evreilor, în studiul său «Din obiceiurile şi practicile israeliţilor», I. Popescu-Mălăeşti menţiona, printre altele, că primele rugăciuni ale acestora sunt: „Şema" şi „Şemone esre". În timpul rugăciunii, iudeii de la vârsta de 13 ani, exceptând pe femei, sclavi şi nevârstnici, poartă două cutioare: „tefiliu" sau „filacterie" care se lega la frunte, între sprâncene, cu o curea (phylacteria capitis), conţinând patru capsule în care erau patru foiţe din pergament cu texte biblice; cea de-a doua cutioară, phylacteria manus, se lega în dreptul inimii, de partea de sus a braţului şi conţinea o singură capsulă cu o singură foiţă de pergament, având înscrise textele din prima cutioară.

Aceste cutii atenţionau pe evrei să păzească legea, fiind, însă, considerate amulete de unii dintre practicanţii israeliţi. Filacterelor „le corespundeau ciucuri cari se purtau atârnaţi cu şnururi albastre ca cerul la cele patru colţuri ale mantalei", pentru ca evreii să aibă inima şi ochii îndreptaţi spre ele, pentru a nu fi atraşi de idolatrie şi să păzească poruncile Domnului. Însuşi Mântuitorul le purta la manta. Evident, fariseii cărora li se imputa că „le place să stea în capul mesei la ospeţe, şi, în băncile dintâi, în sinagogi" exagerau şi sub aspect vestimentar: „Toate faptele lor le fac ca să fie priviţi de oameni; căci îşi lăţesc filacteriile şi îşi măresc ciucurii de pe poale." [Matei – 235].

Comunitatea evreilor din Piteşti

Referindu-se la evreii stabiliţi în Piteşti, economistul jurist Ion C. Lerescu menţiona, printre altele, în anul 1860: „Israeliţii se aruncă în speculaţiile cele mici, cumpără ouă de găină, piei de iepure etc. şi ei sunt vreo doi arendaşi. Alţii sunt croitori de dame şi de cavaleri, vând veşminte gata, sunt tinichigii, sticlari, pietrari de bastimente, colportori şi samsari.".

Analizând evoluţia domeniului comercial, în monografia sa consacrată oraşului, Dimitrie Butculescu menţiona că „Piteştiul este un loc în care se comercializează cerealele, ca şi lemnul de construcţii", că „întregul comerţ de cereale se găsea de 10 ani, după construirea căii ferate, în mâna evreilor", anterior fiind practicat, în special, de greci. „Această ramură a economiei, observa maliţios autorul, este supusă capriciilor şi avariţiei evreilor care pândesc precum păianjenii din pânza lor pe nefericiţii fermieri sau pe proprietarii care neapărat trebuie să le cadă în plasă.".

Actualmente, Comunitatea evreiască din Piteşti, coordonată de Aurel Davidovici, înregistrează circa 50 de membri.

Sinagoga din Piteşti

Sinagoga anterioară, frecventată de către evreii din Piteşti practicanţi ai cultului mozaic, este atestată documentar încă din anul 1859. Sinagoga actuală a fost construită în centrul urbei de către comunitatea locală a evreilor, în perioada anilor 1919–1925, conform planurilor arhitectului evreu Jacob Gartner din Viena.

Conceput în stil arhitectonic cu evidente influenţe maure, templul existent se încadrează în categoria templelor „de tip mare", dimensiunea pe verticală accentuându-se prin supraînălţarea boltită a navei centrale.

Intrarea în edificiu este asigurată printr-un portal precedat în exterior de o platformă susţinută pe patru coloane, deasupra căreia a fost concepută o terasă simplă cu accesul delimitat de coloane

unite prin arcade semicirculare, care conferă exteriorului clădirii elemente decorative preluate şi în ordonarea estetică a pereţilor laterali. În esenţă, decoraţia exterioară prezintă evidente influenţe ale arhitecturii zonale.

Clădirea etajată, extinsă planimetric a Şcolii ebraice, amplasate la vest de sinagogă, a fost edificată în anii 1926–1927.

Sinagoga a fost inclusă, datorită aspectului său monumental conferit de masivitatea construcţiei şi de elementele arhitecturale care o particularizează, pe Lista monumentelor de arhitectură ecleziastică din România.

Bibliografie selectivă

Cristocea Spiridon, Mändescu Carmen – Prima monografie a Piteştiului, Argesis, XIII, 2004; Popescu-Mălăeşti I. – Din obiceiurile şi practicile israeliţilor. II. Rugăciunea la Ebrei, în „Păstorul Ortodox", anul IX (1910), nr. 4; Sorescu Vasile – Religia pentru elevi. Figuri, Evenimente şi locuri biblice. Dicţionar, Bucureşti, 1995; Şerban Constantin – Un manuscris inedit cuprinzând o descriere amplă a oraşului Piteşti din 1860, Argessis, X, 2001.

IMAGINI

SUMAR

DE ACELAŞI AUTOR:

au apărut:

- **Confesiuni literare**, Bucureşti, 2003• 252 p.
- **Destine literare**, Piteşti, 1999• 226 p.
- **Evocări literare**, Piteşti, 2014• 328 p.
- **Solilocvii. Reflecţii lapidare**, Piteşti, 2004• 106 p.
- **Stanţe din circumstanţe. Epigrame**, Piteşti, 2005• 108 p.
- **Rezistenţa armată anticomunistă de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş**, Piteşti, 2006• 264 p.
- **Epopeea Rezistenţei anticomuniste din Poenărei**, Piteşti, 2009• 152 p.
- **Argeşul monumental. Enciclopedie patrimonială**, Piteşti, 2011• 560 p.
- **Argeş. Dicţionar etnocultural**, Piteşti, 2006• 318 p.
- **Monumente memoriale din Argeş.Cruci de piatră**, Piteşti, 1999• 328 p.
- **Ceramica din Argeş-Muscel**, Piteşti, 2001• 230 p.
- **Civilizaţia pietrei areal etnocultural Argeş-Muscel**, Piteşti, 2008• 272 p.
- **Corbi-Muscel. Monografie etnoculturală**, Piteşti, 2006• 176 p.
- **Poenărei-Muscel. Monografie etnoculturală**, Piteşti, 2008• 320 p.
- **Câmpulung-Muscel. Ansamblul medieval-modern**, Piteşti, 2013• 320 p.
- **Curtea de Argeş. Ansamblul medieval-modern**, Piteşti, 2013• 208 p.
- **Piteşti. Ansamblul medieval-modern**, Piteşti, 2013• 280 p.
- **Argeşul artistic**, Piteşti, 2014• 320 p.
- **Portrete-pirogravură-panseuri**, Piteşti, 2014• 180 p.

în colaborare:

- **Glosar arealul etnocultural Argeş-Muscel**, Piteşti, 2013.
- **Argeş. Ghid turistic al judeţului**, Bucureşti, 1978.
- **Argeş. Cartea eroilor**, Piteşti, 1984 – redactor.
- **Mioveni. Paşi în timp**, Piteşti, 2007.
- **Stâlpeni-Argeş-România. Carte de identitate europeană**, Piteşti, 2009.

